

Oglasni, pripisane itd. običaj i računaju se na temelju običajnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojke, oglašje itd. plaća se naplatnicom ili potpisnom pošt. Medicinice u Beču: administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliže pošta predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odgovarajuće u stvarnom pisnu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana naplate „Reklamacija“.

Čuhovnog računa br. 247549. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neologu sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netakani dopisi ne vraćaju se i neplaćeni ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake, 15 K za godišnje ili K 3—, odu. K. 250 za pol godine.

Izvan carovine više poštarina. Plaća i utičaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zao- stali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmptić i dr.“ (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sve pisma i pred- plate.

Odgovorni urednik i izdavač: Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmptić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Obćanski izbori u Mošćenicama.

Mošćenice sa Bersečkom spadaju među one mjestne občine u Istri, u kojih živi sam naš narod, gdje ljudi neće ni da čuju da su Talijani, a gdje ipak talijanska stranka po svojih nekoliko plaćenika i podrepnica vedri i oblaci.

Vetina tih ljudi kao da je nečisti obladao. Našim čestitim muževom u onoj občini neće da se u vrijeme izbora ni približe; a ako se približe, neće da ih čuju, neće da jim vjeruju. Zaboravljaju na sva dobra koja njim i njihovim obiteljim oni muževi i njihove obitelji svaki dan čine. Nepojme ili neće da pojme, da bi im takvi muževi mogli i u občinskih stvarih koristiti, da bi znali upravljati s dobrom občinskim kako znadu sa svojim.

Ovi radje vjeruju kakvomu „Afrikancu“ kakvomu prodancu, pa i kakvomu raspiku i dotepencu. Takvomu će sve vjerovati, makar i to, da tovari po zraku lete. Neće ni to da vide, kako takvi „Afrikanci“, prodanci, raspikuce, dotepenci, sve skrivši rade, u četiri oka, i kako bježe kad njim se približi pametan i pošten čovjek. Brane njim da čuju istinu, da se dadu podučiti, „bilo privatno bilo javno. Brane njim to, jer se boje da se razkrinka laži, klevete, prevare, kojimi pitaju i napajaju neuke ljude.

Ta eto n. pr. imao se je nedavno držati javni sastanak u Mošćenicama na trgu — al je „Kafula“ činio sve moguće, da se taj sastanak neobdržaje. Pozvao je na trgu i harmoniku, i sopece i mješac, i udri, jedno za drugim je sviralo, bez prestanka, i sopi i pleši, da se sve pali. Neznači li to braniti ljudem da čuju javno glas? Neznači li to, bojati se svjetla, istina? Oni koji su bili došli, da narodu progovore, nisu nikoga sili, da vjeruje njihovim riječima. Oni su samo progovoriti htjeli, a ljudem bilo je stohodno slušati, čuti, vjerovati. Bar razmislijati bili bi mogli ob onom što bi bili čuli. Ali „Kafuli“ nije to pravdo stalo. On neće ni za živu glavu

da ljudi razmislijaju, da se bistrine. On hoće da ljudi ostanu u tamni neznanstvu. Kad bi pogledali, njemu bi odzvonilo. U ne- djeljah, i u obće kad se ljudi gdje u većem broju sastanu, i u dane izbora, „Kafuli“ je glavna briga, da ljude daleko drži od pametnih i čestitih muževa, da nebi što pametna čuli, da nebi bar pogledavali počeli, da nebi vidili kako se jih slieppe preko vode pelje.

Sa izbori za Mošćeničku občinu se je zatezalo i zatezalo, al konačno, na to- like požurnice c. kr. kotarskog glavarstva, moralo se jih je obaviti. Prvi dan u iz- boru a bio je utork dan: 8. marca. Toga dana biralo je treće tijelo. Tu naša stranka, uza sve što je poduzela, nije imala ni malo nade na uspjeh. Al je ipak išla u borbu. I tako valja. Ako se i nemože obraniti svoga zemljišta, mora se ga ipak braniti. Očito, otvoreno, pokazali su se naši. Čistim čelom stupili su na izborno poprliste, bez straha, bez obzira, znanjuć da zastupaju pošteno stvar.

Naši kandidati nisu dobili nego kakvih 70 glasova; i od tih je malo Mošćeničkih al su to glasovi svjestih ljudi — njim ne- treba u lla gledati, ni ot pokrivati kapom ili klobukom. Većina od onih 70 glasova su Bersečki. Bersečani, osim jednoga, glasovali su svi kao jedan. Onaj jedan, zove se Andre Valčić Lučić iz Berseča gradar, već je nekoliko vremena sarao. Dobivao je Krstičevu krpelinu, a govorio je, da ju dobiva proti svojoj volji; da je nije naručio, da je prosvjedovao sam glavom na Rieci, da mu se je nesmije pošiljati. Govorio je proti Franu Skalameri, a zapitan zašto to čini, odgovorio je, da za to jer je Fran Skalamera tobož proti župniku. Zapitan Skalamera, koji bi mogao biti uzrok, da je Andre Valčić proti njemu, odgovorio je, da valjda za to jer mu je posudio pet forinti. Andre Valčić dužan je i raznim drugim. Takova čovjeka počastio je občinski glavar, stari Deskočić, i imenovao u izbornu komisiju, mjesto što je drugda imenovao Franu Skalameru. Par para i u crkvi nadje, veli

se, a glavar Deskočić nalazi svoga pouz- danika za Bersečku občinu u Andru Val- čiču Lučiću. Ovomu posljednjemu je već unapred bila namijenjena zadaća. Glavarstvo je pisalo u listinah pogriješno oćinstvo, a Andre Valčić Lučić je upozorivao na te pogriješke, i komisija zajedno s njim i s glavom, a uz skrajnu nemarnost po- litičkoga komesara, odbijala je izborne od izbora. Vriedni, pošteti muževi morali su odlaziti, a da svoga glasa nisu mogli dati. Međutim je od protivnika glasovao jedan dva puta; mjesto već mrtvoga iz- bornika njegov brat, dakle je mrtvi tobož glasovao; mjesto mrtvoga izbornika njegov otac, koji ništa ne posjeduje, dakle i opet mrtvi. Čini se da se je glasovalo i na ime nekijh udova, koje nisu dale pu- nomoći.

Već u trećem tijelu vidilo se je, kako manire talijanske istrijske stranke i u Mošćeničkoj občini napreduju. Emisar talijanske stranke je tamo. Mi se ne čudimo toliko staromu Deskočiću da se po njem ravna, jer njemu ide za kruh, za život. Al što da rećemo o Petru Deskočiću, koj se uvijek toli pravednim prikazuje, a koj bijaše takodjer član izborne komisije. On kao pravedan čovjek, nije smjeo ni za volju svomu oca, trpiti nepodopštna i nezakonitosti. Najmanje što je imao učiniti bilo bi, da je zapustio izbornu komi- siju, kad je vidio kako postupa.

U većem broju poćinile su se nepo- došćine kod izbora u drugom tijelu. Tu su talijanski bili ozbiljno u strahu da izgube. Izbor za to tijelo bio je ustanovljen za sriedu dne 9. marca od 8—12. Izbor je trajao od 8 sati prije podne do 2 sata po podne. Tu se je na mig Andra Val- čiča Lučića odbijalo Bersečke izbornike. Izbornik bio je u listinah zabilježen sa rećmo Hrelja Valentin od Jakova posjednik Berseč kbr. 75. Pitali su ga, jeli mu otac živ. On je odgovorio, kako je istina, da nije. Nato je sliedila mudra izjava glavara Deskočića: Vi ne možete glasovati, jer je ovdje zapisano, da vam je otac živ. I iz- bornik Valentin Hrelja morao je oćiti, bez

da je dao svoj glas. Tako i mnogi drugi i takovi koji spadaju među najbolje po- sjednike u občini. Međutim mogli su gla- sovati i glasovali su razni bezkućnici, nema- ništi i zadenenci.

Usljed nekijh reklamacija obzirom na od ili pak, obzirom na oćinstvo, bila je reklamaciona komisija odlučila, da se ne će na to obazirati, nego da će svakoga poćznatoga izbornika pripustiti, bilo u li- stinah pravo ili krivo napisano o d ili po- kojnoga.

Na tu odluku upozorio je član rekla- macione komisije fran Skalamera izbornu komisiju. Neke od ove bili su za to, da se drže odluke reklamacione komisije. Na- rinuti tajnik, Talijan Monti, reko je na to „questo non ya“. Obćinski glavar stari Deskočić odmah je tomu pritvrdio, i re- kono: nećemo pripustiti nikoga. I tako bi- jaše, jer su većina naših bili, kod kojih je krivo zabilježeno od ili pak.

Istina, izbornici imali su prigodu pu- tem reklama izpraviti pogriješke. Al ko je do sad mislio na takve pogriješke, reć bi navlašne. Ko je mislio, da ima posla sa jednim tajnikom Talijanom, i da je stari Deskočić tako daleko došao, da se služi kod izbora takvimi sredstvi!

Izbornik ne dolazi na izbore kao sin živoga ili pokojnoga oca. On dolazi na izbor kao obćinar, koji plaća porez. U li- stini bilo je njegovo ime, njegovo prezime, ime njegove porezne občine, kućni broj, iznos poreza koji plaća. Svak je znao da je to on. A ako je trebalo, moglo se je za to naći stotinu svjedoka. Ali toga se nije htjelo. Htjelo se je odbiti glasove nepoćdnih izbornika. Htjelo se ih je osra- motiti, a u istinu izazvalo se njihovu srbnu, njihovu razjarenost, koja će u njih kuhati. S vremenom će se zato osvetiti i mora se. A sad i znadu, s kim imaju posla, pak će gledati u buduće da dadu izpra- viti pogriješne listine.

Samo uz takvu i sličnu manipula- ciju imali su talijanski 86 glasova, a naši 65. I tu je naših iz Mošćenice občine, čvrtstih, vriednih. Većina je iz Bersečke iz koje nije došao glasovati za protivnike niti jedan. Samo dva što se zna ostala su

PODLISTAK

Pačuharije.

Zrake X i zrake N, Rusko-Japanski rat, Radice na Balkanu etcetera morali bi danas biti artikuli — za jedan veliki ko- rizimal. Ali na žalost drugi prešnji argu- menat sili nas da stavimo „stante pede“ malo crnoga na bilo i taj zvoni ovako:

Velike glave na Puljštini.

Ca će reć to „velike glave“ i ki su to, pitati će kigod? — Velike glave na- zivljemo mi sve one študijane ljude sta- roga i novoga testamenta, ki su se kroz cijeli svoj život bavili s naukom i koji su nam u librima pustili takove i tolike is- tine i nauke, takove i tolike artikule, pa- ragrafe, fundamente i kodice penale, da im se cijeli život divi, da ih cilo čovječ- nstvo još danas spominje i u zvizde kuje. Ali takovih se ljudi radjalo jako na ritko, pak je zaradi toga čovječanstvo ostalo malo nazad i nije moglo doć do one savršeno- sti, do koje bi bilo moralo doći. Nu mama narav rek bi nije zapustila čovika, ona još i dandanas spusti u svit po koju „ve- liku glavu“, po kojega Filozofa. Kako i di se to dogaja? Ni triba da uzmemo u ruke debele libre ili hartu jeografsku, pa da išćemo po površju zemaljske balote mista u kojima se rajaju ti velikani, već je dosta da hitimo očadu na puljštinu. U tu zem- lju punu skabja, pamparaha, grabra, smrićke, smilja, brombul i frmentuna, ki

po liti ima pronošperu, reć bi da je nar- av uprla svu svoju moć. Moremo reć u kompleso, da na puljštini nima sela u kojem se ne bi rodilo najmanje jedan par onih ritkih tići, ki se nalaze samo po jedan u gnjzdi i koje moramo u istinu zvati „ve- like glave.“ Ca delaju ti ljudi? — Oni trose vas fester svoga mozga u to, da bi dopunili u znanosti sve ono za je dru- gima zaostalo i da bi tako si stekli slavu i pomogli svome narodu i cilom čovječ- nstvu. Oni traže jedan novi „modus vi- vendi“, da bi već jedanput prestala kuno- fužijon, med narodom zbog partiti i da bimo svi bili kaj brati. Krasne ideje, al- troke one ča je napisao Marx! Nu prvo svega študijaju oni to da bi stvorili jedan novi jezik, jedan moderni volapik, ki bi služija jenom i drugom narodu u ofici- zojnom dopisivanju. „Sirtornia Nula se Capisti lingua slava“, reko je jedan veliki filozof, a drugi njegovoga puniona je po- potvrdija i pridoda „neka ga pišu da se ga svaki komprendi.“ I in barba al gran maestro Dante stvaraju i perfectjoniraju on jezik, ki mora u kratko vrime prođti u sve učijeje puljštine i ciloga svita, ter potresti cili čovječanski rod. Tako na pri- mer čitam na oficijama u Martani jedan primer toga novoga jezika:

Marzana li 29. Agosto 1903. A v v i s o

Si porta a pubblica notizia che tutti li proprietari quali Che Cunfini Dalle strade Campestre Che deve tare le Corone e ogombrare li sasi e altre cose Che impe-

disi li stradi entro giorni Oto si no gvar- diani Compestre devi far Denuncia per torbato Poseso e pagare Multa de cor 5 sin cincuenta — — — — — (naprid ne znam, jer nis od smiha i premaure moga fiant sve prepisati) Il Delegato M Chialich

Dalje čitam na jenom certifičatu: Si premete de Vendere un asinelo di pelo griso Martino C. a fiera Savicenti. Na drugom mistu (picigamorti iz Muntica javlja smrt jense dvojke, koja se utopila) štijem — — — — — morta negativa e accidentativa.

Četvrti primer štijem u zadnoj Na- šoj Slogi, i to kako Marko Gobov (Oni ki na Svetlicu limozino po crkvi u klubučki skodi) čini certificate: che N. N. puo ven- dere con un caro faseti e morelli dal suo poeta e vavolevo per tre messi (fue priko briga u valu).

I takovih primera moga bih navesti punu karjolu, ali prostor i streljivost do- broga čitatelja ne dopuštaju mi da idem dalje.

Kako se dakle vidi iz gorinavedenih primera, naši šencijati hoće da stvore novi jezik na temelju talijanskoga. Njihove su ideje potvrjene i donekle apojane. Nu tu im stavljaju palicu med kola drugi ute- njaji, koji bi naprošti sili da se nov vo- lapik stvori na temelju hrvatskoga jezika. I da ne idemo naprid bez primera, čujte kako predikaju švencenčki mudraci u crkvi: „Tisti ki su inventali tiste makine bilf su veliki ućenjuki i čisti ki su inventali tisto

„Jetrko su bili se veći ućenjaki. — „Sveti Petar je pasa kroz šestnajest vrat — od ferra — — sveti Mahor bija je ute- njuk svetoga Marka, on je putovao Ungar- iju, Kranjsku pasa je priko Montenegro i fora kroz Montemajor — — Isukrst je „reko: ovde ti je živo ovde ti je desno, „hodi kamo ćeš, faljen Isus i Marija.“ — — Drugi predika ovako: „Ste ga čuti po- vidati od onoga velikoga lekra ča se ga zove Mrtvo More — — svaki put kad ga je rekla jena kletva ki ga je stavija jena ština na bisage — — i ga je vidija ku- doba paklenska ki ga je dava poli spovi- dalcu nike buletine onim ča su se ga spovidali.“ — Jedan profesor od agricul- tura poslanog od Junte ovako pripovida o čelam: „Od sad naprid mi ga nećemo već paliti celice, jer ko ga mi ubijemo celice, mi smo ga ne samo ladri ma anke asa- šini. — Svaki stablo ga ima ovit samac i civit samica i celica ga doneše samac na samica i mi ga imamo slatki frutli. — I tako bi moga nabrajati cilu setemanu, ali neka za danas bude dosta.

Sad nije tesko uganati koji su ti fi- lozof, koje su te velike glave na pulj- štini. To su vam in prima linija skoro svi deligati, picigamorti, kantunjeri, sek- retari, maestri dc agricultura porečkoga kova i popi koparskoga konvikta. I ti ljudi postavljenu su na glavu narodu, da ga iz- obrazuju, da ga vode . . . . in malora. Pak će nam kigod reć da ni Istru sretna zemlja?

doma, jedan iz osobnih razmrica, drugi jer je u slabih financijskih vodah.

Izbor u prvom tielu, uređen za 1 po podne dalje, počeo je oko 2 i pol sata, a svršio poslije 4. Za protivnike došao je glasovati i kapelan Valčić, onaj od "kristala". Lovranskoga, stanujući na Rieci. Dok mu je pok. brat Franjo — bog mu daj lakho duši — živio, nije se ulao u Mošćenice. Sad je došao, kad su mu, kako vele, obećali košnju tamo i natrag i objed. Iz Bersečke došli su svi naši prvog tiela, deset jih na broju. Iz Mošćenica dvanaest. Napetošću čekalo se je posljedak izbora. 22 proti 21. Za jedan glas smo pobijedili! Klicali su naši, i tako bijaše. Bilo bi jih više da jih zadnje vrijeme nije pomrlo razmjerno mnogo, i da se je uneslo u listine novoga kapelana, kako se je moralo, i da je glasovao jedan koj bi bio morao, da je u njem svrstati za čast i dobro obćine; i još neki slični.

Jedan glas većine! A koliko put kažu ljudi, šta treba da dolazim, moj glas neće odlučiti. Svaki od naših 22 može reći, da je njegov glas odlučio pobjedu.

Čudno, a recimo zajedno i zalostnu ulogu igraju kod izbora Učkar i Mošćenicki. Već dva njihova zastupnika, zaporedom, uvjerili su se da posli kod obćine neida kako bi morali. Osam dana prije izbora govorili su, da ne će niko njih za talijanaše, a da će nekolicu njih za naše. Dan prije izbora govorili su, da će se još svi pogovoriti, pak da za talijanaše neće, a možda za naše svi. Kad tamo, za treće tielo možda dva, za drugo tri, za prvo dva, a došao je i treći, i hljeco glasovati tako rekuc s prevorom, i to svi za talijanaše. Sedam ih je dakle glasovalo s protivnicima našega naroda, a osmi je hljeco. Dobro bi bilo zabilježiti javno njihova imena, da jih poznadu naši ljudi po Istri kuda trguju. Na svrši izbora ostali su s dugim nosom. Ostali su bez zastupnika. Talijanaši glasovali su jednoga u prvom tielu, u kojem su znali da će propasti. Pravo budi Učkarom. Nek se svojom sramotom i škomom uče pameti.

Ljudi kažu da je odaslanik e. kr. oblasti tako sjedio kao da spava, a neki čak dodaju da je u istinu spavao. Prema svemu što je počinjala komisija u III. i II. tielu, on se je držao posve indiferentno, kao da se to njega i netiče. Kako je nam poznato, izborni komesar je po zakonu dužan paziti da se zakom vrši, i upozorivati komisiju na to. I ona bila bi slušala, kako ga je slušala u jednom slučaju u prvom tielu. Tu kan da se je probudio politički komesar, videć pred sobom čestitiga starinu pomorskoga kapelana.

Napređujemo, ako i jako po malo. Sunčane zrake prodiru u tminu. Sve više je svjetla. Naši su ovaj put stupili u borbu odlučnije i svjestnije nego li ikad do sad, kao Hrvati po rodu i krvi i jeziku. Ne samo da se nikoga ne boje nego se ponose svojim nastupom, i stupaju otvorenim čelom. Nasuprot talijanašidju prigrupte glave. Mnogi se srame, čak i plaću poslie svršena čina. Uvidjaju, da su bud zavarani, bud zavedeni, bud zastrašeni. Mrz pada na obraz onih, koji su se prodali, osim dakako onih, koji od prodaje žive, i koji su izgubili svaki sram ljudski, i svaki strah Božji.

Da napređujemo, kaže i okolnost, što protivnici rabe nezakonita sredstva da uzmognu pobijediti, — sredstva naučena u školi talijanske stranke. Ljudi moradu pogledati. Kad se onako javno lišava izbornice njihovoga prava, i otvoreno govoreć vara, što se ne mora raditi tajno, kad drugi ne vide? Ako se ne poštuje zakon i pravo javno, onda se ga poštuje još manje kad se radi na samu.

Leđ je probijen. Samo napred proti tudjincem i tudjinstini proti talijanašem i talijanštini, a za našu domaju, za naše svetinje. To sve znati će zastupati naša osmorica u zastupstvu: četiri iz Mošćenice, četiri iz Bersečke obćine.

Živili oni, i svi svjestni Mošćenicki i Bersečki izbornici!

Nesporazum.

Odkad izlazi "Naša Sloga" njezino je uredništvo barem sto puta prošlo, neka ljudi javljaju, što se znamenitijega u njihovoj okolici događaja, neka hvale, što je pohvaliti, a pokude, što nevalja. Ali uvijek molili smo, neka nam se javi samo gola istina, samo ono, što se može braniti pred sudom i pred svojom svijesti.

Oni, koji bi mogli napisati šlogod pobudnoga, i obće koristnoga, inačak za samu njihovu okolicu, žalibože vrlo su riedki, a od nekoliko godina ovamo, tim ređji, što nekojim godinama poodmakle, nekoji teškimi drugimi neprilikami zapriječeni, a nekoji baš i krivo sudedi, da bi tobož uređnik ili urednici lista morali sve znati, ili barem svagdje pravo pogoditi, koliko da porabe od onih vjesti, što jih dobiju iz jednog ili drugog kraja Istre.

Ima pak na zalost ljudi, koji pretjeruju u svojem pisanju i tako nehotice zavodu kadgod ovaj naš list, te kao podpun u istinu uzme, što mu dojava ljudi, o kojih poštenju nema razloga, da se sumnja. To je od toga, što dopisnik malo širim ili malo užim laktom mjeri, nego li bi imao, pak izadje, da njegov osobni nazor za budi koliko prevlada istinu. Kažemo "za budi koliko", jer, osobito u pritužbah na pojedine ljude — ili na pojedine oblasti, biti će stalno nešto istine i često teškog razloga, da se ovaj ili onaj pritužuje. Nu nami je, kako već rekosmo, samo do istine, ni više ni manje!

Na to upozorujemo naše dopisnike ponovno, a osobito novije. Nećemo tim nikako, da jim crnilo usadne, dapače želimo, da dobijemo čim više vjesti iz svih krajeva Istre i da nam se dojavu svaka, koja može izaci na štetu našeg naroda i na pogibiju naše hrvatske narodnosti, jer tako se onda čitaoci ovog lista upozore, da paze, a protivnici znaju, da jim se gleda na prste.

Ovdje je na mjestu još jedna opazka, a to je, da netreba svoga čovjeka odmah kamenovati i za manje pogreške, a tudjim priprepicam sve prostili i svaku njihovu pod zlato uzimati. To bi bio kriv put. Pravi put, kojim se narod vodi do prosvijellenja i napredka, drugaćiji je. Svoga pokaraj, ali ga neunistuj; protivnjega, ako je učinio dobro nezačaj se pohvaliti al toga i netreba, jer imaju oni tko će ih hvalliti; ako li pak čini zlo, neimaš ga štediti, nego upozorivati svoje na zla, koja se čine i braniti, da se ne daju zavadjati. Ovo neka naši dopisnici uvijek drže na pameti.

A kada ikogad nadje vjest iz jednoga ili drugog kraja domovine, koja se budi koliko odaljuje od istine, njemu je dužnost, da ju izpravi i poravnaju na podpuno pravo mjeru. Nije naš zadatak da služimo višijoj srastli, ni zavisti, ni razkapanju, ali je zato baš dužnost boljih i pametnijih po Istri, da se više okupljaju oko našeg lista i da ga svojim sudjelovanjem uzdrže u ljubavi, s koje eto žive već 37 godina, dakle daleko više, nego li ikoja neslužbena talijanska novina.

A da ni te naše rieči nitko nebi krivo shvatio, valja nam dodati još jedno:

Od ljudi, koji drže za narod i jesu iz naroda, mi očekujemo, da izvršuju svoje dužnosti i u potpunom mjeri.

Bila bi slaba politika, kad bi ikogod mislio, da se javno njegovo djelovanje, bilo da je svećenik, obćinski načelnik ili zastupnik, ili službenik budi, koje vrsti, nesimje nikada i nikako prosudjavati. Ne tako! Službenici budi koje vrsti i predstavnici naroda, odgovorni su, istinogov svojim poglavarom; ali ni štampi, listovom, novinam, nesimje se uskratiti pravo, da na javu iznose, što je u djelovanju jednog čovjeka, naročito ako je u javnoj službi, dobra ili zla. Takove brnjice "Naša Sloga" nepozna i vrlo bi pogriješio, tko bi u sebi računao: dosta je da rećem, da sam Hrvat, pak me neće napadati. Ne nije dosta! Kad si Hrvat moraš to biti, i ostaješ makar da i nebi htio. Ali uz to, treba da si čovjek od oka u svakom pogledu; inače je narodnom listu dužnost i svela dužnost opomenuti i pokarati.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 13. marca 1904.

Zastupnička kuća carevinskoga vieća počela je, poslie tri mjeseca, dne 8. t. m. opet zasjedati.

Zasjedala je sve dano prošloga tjedna od utorka dalje, po šest sedam ura.

Na dnevnom redu prve sjednice bila je samo jedna točka, i to "prvo čitanje zakonske osnove za dozvolu novaka. Ne samo da se ova točka nije razpravljala u prošlih pet sjednica, nego je već u drugoj sjednici bila porinuta na drugo mjesto. Na prvo mjesto došla je razprava o izvaji ministarske predsjednika učinjenoj dne 8. marta. Ali ni ta se nerazpravlja, i neznaje se kad će.

Kad bi se, onda bi ministar-predsjednik Koerber čuo odgovore na svoju izvaju.

Ni ovaj put nije mogao šutiti, i ovaj put govorio je. Neće da razumije, da do njegovih rieči već niko ne drži, i da se hoće od njega čine.

A šta je ni reko?! Da je buknuo rat između Rusije i Japana, i da će se u njem držati monarchija posve neutralno. Da su Rusija i monarchija sporazumne glede postupka na Balkanu. Da su vlade ov i on kraj Litave složne medju sobom obzirom na trgovačke ugovore sa stranami državami. Da se prištave u blagajnah državnih uvijek manje. Moli kuću, da uzme u razpravu najprije zakonsku osnovu o novacih. Tuži se da kuća ništa nerazpravlja, i da pruža slika parlamentarnoga mrtvačkoga grada. To je novi izraz gospodina Koerbera. Za to stanje krivi svako koje više nego sebe i svoju vladu. A u istinu sam ja svemu kriv. On je razbio kućnu većinu. On je uzeo Čehom, što su njim prvanje vlade dale. On neda ništa slavenskim narodim, dapače gleda da njim još šlogod uzme. On u obće tako postupa, da ima najveće zagovornike u gospodini Slein, Malik, Herzog, Wolf, Iro, to jest u Svenjemčih, koji bi htjeli monarchiju kao pokrajinu Njemačkoga carstva.

Već u prvoj sjednici, pozvao je Iro Koerbera, nek uzmemo u ruke bje za Čeha. To je dalo povoda, da se je izabrao odbor za izradi negodovanje zastupniku Iro. Razprava o tom zaokupila je većinu sjednice od četvrtka. Tu je prvi put govorio najprije česki pak njemački, n ovoizabrani zastup. grof Sternberg, koj je u Kraljičinom Gradcu bio izabran na svoju ruku proti Českim strankam. Vanjšina grofa Sternberga je aristokratska, čuvstvovanje i govor posve demokratsko. Vladini listovi su se radovali tomu izboru, jer da tobož kaže kako česke stranke propadaju. A nevide li jedni listovi i s njimi vlada da je demokrat Sternberg bio izabran samo za to, jer je najjače govorio proti vladi. Grof Sternberg je već u prvoj sjednici izvadio da se pridružuje državopravnoj ogradi českih zastupnika, i da se pridružuje obstrukciji Čeha!

U drugoj sjednici razpravljalo se je prešno o jednom događaju u Moravskoj, u Iglavi, gdje su Časi prilikom jedne sokolske slavnosti bili napadnuti. Tu nije gospodin Koerber govorio ništa jer bi morao dati krivo svojim miljenikom Njemcem. Za to je odgovarao odmah na interpelacije glede najnovijih događaja, nemira u Pragu. Tu su djaci Njemci pridružili po Pragu šetnje u skupovih, sa društvenimi njemačkimi znakovi i kapicama. Samo po sebi nebi ništa bilo; al kako su to njemački djaci počinjali, bilo je izazovno. Njeki Časi su onda proti djakom ustali. Došla je policija, pa i vojska. Koerber u odgovoru na odnose interpelacije, uzimlje postupak njemačkih djaka kao nedužan; doćim se grozi nesamo onim koji su proti tim djakom išli, nego i cielomu gradu. Takav je i nemože se sakriti. Kako bi ga inače hvallili i branili Svenjemci!

I ovdje u Beču priredjuju djaci sveučišni skupne šetnje. Njemci na jednoj strani, Slaveni na drugoj skupa sa Talijani. I potukli su se već njeko pute, a bi se bili i jače da nije sveučište bilo naglo zatvoreno, i da se policija nepostavljala medju djake. Drzovitosti njemačke je već svim preveć, pak se prot njim svi slazu. Slavenski i talijanski djaci skupno drže, a već su i skupnih sastanaka imali. Bilo bi za želiti da se ta skupnost uzdrži, dakako na podlozi jednakoga prava za sve.

Već u prvoj sjednici je vlada podnesla zakonsku osnovu glede ustrojenja talijanske pravne fakultete u Roveredu u južnoj Tirolskoj, ili Trentinu. Koerber je u svojoj izvaji i u osnovu spomenulo, i polaskao Talijanom i Roveretu. Al uzalud. Talijani nisu s tim zadovoljni. Zastupnici, profesori, djaci, gradska vieća, i samo Roverelsko, prosjeduju proti tomu, kad bi se istodobno ustrojilo u Trstu hrvatsko-slavonska univerza, i zadovoljilo i drugim potrebam našim na školskom polju u Primorju — čim dakako nebi ništa Talijanom uzeli.

Drugih stvari nespominjem. Obćenito samo velim, da sjednice ovako teku: čita se doslovno predloge vladine, predloge i interpelacije zastupnika. Onda dolaze na red peticije. Pri takovih postavljaju jedan ili drugi česki zastupnik predlog, da se odnosa peticija tiska u stenografsku zapisniku. O pitanju da li da se to učini, predlažem tajno glasovanje, a o pitanju tajnoga glasovanja predlažem poimenično glasovanje. Ako bi se odbilo tajno glasovanje, tad predlažem poimenično glasovanje o sadržaju predloga. Ako se nadje 50-zastupnika — koji takav predlog podpišu, onda se po dva put provizra imena svih 425 zastupnika, te prodje za svako glasovanje po pol ure, po uru za svaku peticiju. Nekolicu peticija s takovimi glasovanji ispuni sjednicu, ili nje veći dio. To će reći, da se obstrukcija tjera. Tjeraju ju Česi, svi bez razlike, osim svepojednika. Pomazu jih neki rusinski, hrvatski, slovenski i talijanski zastupnici. Kod podpijanja predloga za imenično glasovanje mora jih biti najmanje 50. Kod samoga glasovanja oni izlaze. Onda mora drugih 100 unutra biti, jer inače sjednica nebi mogla tobož odlučivati. Ti drugi su Njemci i Poljaci. Njemci, miljenici Koerberovi, se na to srde. A Časi i drugi naučili se se to od Njemaca. Njemci smišljaju kako bi obstrukciju unistili ili oslabili, al neće ići. Nek Koerberova vlada dade prava narodom njemačkim, pak je obstrukcija svršena.

Politički pregled.

U Puli, dne 16. marca 1904.

Austro-Ugarska.

Kako se je predviđjalo carevinsko vieće neće biti sposobno za rad. Od dana otvorenja nije rješilo nikakvog iole važnog predmeta. Zastupnici českoga naroda tjeraju obstrukciju pomoću saborskoga pravilnika. Usljed toga dolazi često do sukoba izmedju njih i njemačkih zastupnika, osobito onih skrajnje lijevice ili velikoniemasa.

K sveobćenitu metežu u carevinskom vieću pridružili su se djaci nemiri u Pragu pak u Beču. Djake nemira u Pragu izazvali su njemački djaci svojim izrovnim nastupom po javnih ulicah i trgovih pražkih. Izmedju českih i njemačkih djaka došlo je više puta do sukoba te je moralo opetovno redarstvo pa čak i vojničvo posredovati.

Kao odziv djakim nemirum u Pragu nastaje djački nemiri na sveučištu u Beču. Njemački djaci toga sveučišta htjedoše osvetiti njemačke djake u Pragu, koji bhjahu od pražkog građanstva ukroćeni. Bečki djaci izlize svoju srebnu osobito proti českim djakom u Beču. Ovim se pridružise ostali slavenski djaci pa kasnije i talijanski sveučištni djaci, koji su ogorčeni proti vladi zbog njezine osnove za otvorenje talijanskog sveučišta u Roveretu, a s druge strane ozlovoljeni su na njemačke djake i radi toga, što se moraju zbog njemačkih demonstracija seliti sa sveučišta u Inomostu. Na bečkom sveučištu došlo je također do sukoba i okraja izmedju njemačkih i slavenskih djaka. Zbog tih okraja morala je sveučištna uprava isto za neko vrijeme zatvoriti.

Ovih dana imao je središnji odbor hrvatske stranke prava u Zagrebu sjednicu, kojoj je predsjedao podpredsjednik dr. Darenčin. Tajništva kluba odrekao se je Stjepan Radić. Odbor je primio jednoglasno predlog podpredsjednika, da se ostava predsjednika dra. Breščenskoga neprimi i da mu se to, pošto je još uvijek bolestan, javi pismeno. Podpredsjednik izvaji na to, da je voljan voditi poslove stranke privolom odbora, dok se predsjednik podpuno neoporavi. Prihvaćena bijaše nadalje osnova podpredsjednika, po kojoj bi se imala provesti organizacija stranke. Odbor je dodielio predsjedničtvu kluba kao pomoćnike članove: dra. Dežmana, dra. Mazzuru i dra. Tuškana. Konačno je odbor zaključio izvaju simpatije stranke za Rusiju u njezinom ratu sa Japanom. Tu izvaju poslaše ruskomu poslaničtvu u Beč potpisanu po dru. Darenčinu, dru. Harambasiću i dru. Tuškano. Predsjedništvo odbora držati će svake subote sjednice u poslu organizacije stranke.

Crna Gora.

Bečkim listovom pišu iz Dubrovnika, da je izmedju crnogorskoga prijestolonasljednika knezevića Danila i brata mu knezevića Mirka došlo do velikih svadja. Mirko da bi rado nasliedio oca na prijestolju, pa kada mu nije uspjelo doći na srbsko prijestolo, da nastoji doći na crnogorsko. U tu svrhu da se služu spletkama proti starijem bratu. Usljed toga da kani knez Nikola proglorati knezevića Mirka iz Crne Gore jer da je ovaj skovao pravu urotu proti bratu.

Mladji knežev sin, knezević Petar da kani poći u Italiju k svomu šurjaku kralju Viktoru Emanuelu te da će kralja zamoliti, da mu dade mjesto u talijanskoj vojsci.

Ove vjesti iz Crne Gore, osobito kao što je ona prva o sporu izmedju knezevića Danila i Mirka valja uzeti vrlo oprezno

jer dolaze iz njemačkog izvora, koji nije prijavljen ni Crnogorcem ni nijednom slavenskom plemenu.

Srbija

Iz Biograda pišu, da je rješeno častničkoga pitanja opeta zapelo. Odlučujući krugovi da nisu još uvijek na čistu o tom, što u istinu traže vevlasti od Srbije u častničkom pitanju. Do sada nisu te vlasti stavile srbskoj vladi nikakav izravan zahtjev, već se doznalo samo neizravno od diplomatskih krugova, da bi bio uvjet za povratak tujih poslanika i za uvođenje redovitih odnosa taj, da se s dvora makne častnici, koji sudjelovahu kod urole proti Obrenovićem. Nu tomu uvjetu je već skoro posve zadovoljeno, pošto je na dvoru još jedini častnik Adam Popović, za koga se znade, da je sudjelovao kod urole. Vevlasti nisu tim sada više zadovoljne, već traže, da se odstrani sa dvora sve častnici, koji bijahu namješteni od revolucionarne vlade pod Avakumovićem, pa bili oni ili nebili upleteni u urotu. Ovaj zahtjev da ogorčuje nesamo dvorske krugove, već i narod. Čini se dakle, da se je s neke strane zahtijevalo, da se odstrani i dvorsku gardu, što da je silno uznemirilo vladine krugove, koji ni neznaju protumačiti takvo neprijateljsko držanje napram Srbiji. Radi toga da će vlada sama staviti vlastim pitanje, što bi naime još htjele od Srbije.

Bugarska

Iz Sofije javljaju, da bijaše tamo dne 14. o. mj. prigodom godišnjice smrti Aleksandra II. žalobna služba božja, koju je odsuzio metropolit a prisustvovala joj knez Ferdinand, nasljednik prijestolja kneževic Boris, ruski zastupnik, sav dvor i oblasti.

Dne 13. o. mj. bijahu provedeni naknadni izbori za bugarsko saboranje u 20 kotara. U svih kotarih pobiedise vladini pristase.

Turska vlada čeka, da bude oružanom silom prisiljena na provedenje običanih reformah u Macedoniji.

Rusija

Ovih dana odputovao je na ratište kao glavni zapovjednik svuju četa, pomorskih i kopnenih, general Kuropatkin, koji bijaše na kolodvoru odusevljeno pozdravljen od mnoštva naroda.

Dne 10. poduzeše Japanci novu navalu na Port-Artur. O toj navalji javlja admiral Aleksejev dne 11. o. m. zicim: "Zapovjednik brodovlja Makarov izvješćuje 10. o. mj. iz Port-Artura: Našlih 6 torpiljača, od kojih su 4 stajale pod zapovjedništvom kapetana Matuseviča i koje su u noći na 10. o. mj. krenule na morskou putčinu, sretle se je s neprijateljskim torpiljačama u pratnji krstarice. Razvila se žestoka bitka, u kojoj je „Vlastnij“ lanciranim Wilhelmadeovim torpedom potopio jednu neprijateljsku torpiljaču. Na povratku je torpiljski lovac „Terkučija“ (zapovjednik poručnik Sergejev) teško oštećen, on je izgubio svoj stroj, te je stao tonuti. U 8 sati vratilo se je ostalih 5 torpiljača natrag. Pošto je bio položaj „Terkučija“ križican, izvjesio sam svojuz zastavu na „Noviku“, te sam mu pritekao u pomoć. Pet neprijateljskih krstarica obkolilo je „Terkučija“. On je potonuo. Jedan dio njegove momčadi pao je neprijatelju u ruke, dok se je drugi utopio.

Na ladjama je jedan častnik teško ranjen, a 3 su lako ranjena. Među potonjima nalaze se kapetan Matusevič, poručnik Plinov. Zastavnik Saefis (?) je teško ranjen; on je izgubio desno oko. Jedan je momak usmrćen, a 18 momaka je ranjeno.

Zapovjednik Port-Artura javlja o bombardovanju tvrđave od 10. o. mj. ove pojedinkosti: Čim je neprijatelj otvorio vatru, odmah su ju uzvratile baterije. Šest neprijateljskih ladja ostalo je kod Liaociena, te je pucalo na tvrđavu. Bombardovanje trajalo je do 1 sat i 15 časova poslie podne. Neprijatelj je izpalio 200 hitaca.

Jedna obica baterije br. 15. oštećila je jednu japansku krstaricu. Bombardovanje prouzročilo je tek neznatnu štetu. Ranjeno je 6 vojnika, a u gradu su 3 stanovnika usmrćena, dok je jedan ranjen. Po izvješćima generala Stössa, pokazali su se častnici i vojnici u baterijama vrlo odvaznima.

U 9 sati bilo je neprijateljsko brodovlje bombardovati port-artursku luku. Ono je pucalo iz topova velikog kalibra. Bombardovalo se je iz velike udaljenosti. Bombardovanje trajalo je do 1 sat. Ja držim, da je neprijatelj izpalio 154 granate iz topova od 35^hcm. Šteta je neznatna. Sve su ladje sposobne za boj.

Na našoj strani je 1 častnik ranjen, 1 momak usmrćen i 4 momaka su ranjena. Vatra baterija dobro nas je služila. Ponovno su baterije prisilile neprijateljske torpiljače na uzmak. Momčad svih ladja pokazala se je hladnokrvnom.

U škerima se kao obično radi bez obzira na okolnost, da su između ladja padale granate, čiji su se raztresani komadi esauli na radnike. Bombardovanje se smatra neuspjelim. Javlja se, da je neprijateljska krstarica „Papasago“ znatno oštećena. Točno preciziranje je s obzirom na veliku udaljenost od 50 uzlova (10 kilometara) nemoguće. Pojedine granate izpaljene su u razmaku od 12 kilometara.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Fr. Pak kako ti je Jure? Jur. A kako čuju oni pasji sini Fr. Oh! Oh! vidim da si jadn; ma pojev mi zae.

Jur. Zac, zac? ! zaeimam prav da se jadim. Znaš da na Sisaku među Hrvati, ki su ga kumpatili, je bil kako Ventrenirarij, neki Garina zi Cresa, ki ovih dan je sel va Pul za pomici alla madre Italia, pak na mesto Garina su razglasili da se je Jurina prodal Talijancem za boju plaću.

Fr. Ah! tako su te skambijali za Garina. Jur. I nećeš da se jadin? ! Ja moje poštenje ne prodajem ni za Kinu ni za Japan ni za Koreju, a ni za svu Mangiuriju, altro cho za boju plaću!

Fr. Imaš prav: neka to čini Garina, a ne Jurina.

Jur. Oh! tako si.

Fr. Si čuja Jurino, da su neki prodanci u Kaldiru činili doč inženira? Jur. A zašto baš inženira? Fr: Da će im načinit dišenj za magazin od glada. Jur. Ma ču samo za ono tri — četiri? Fr. Ma tako se sami hvale. Jur. To je slabo brat moj! Fr. Ma donke, bido rekli kaldirski prodanci!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

I. „Istarski Sokol“ u Puli priredjuje na dan 24. o. mj. u svojim prostorijama javnu vježbu. Početak točno u 8 sati na večer. Program lep i obilan. Poslie vježbe ples. Preporučamo prijateljem sokolstva i gimnastike ovo zaista podpore vrijedno društvo.

Naša pošta. Da je naša pošta u Puli uzor pošta o tom nema dvojice. Od građanovnika čini nam se izim dvojice neznatno. Ovih dana odlusano je oveće pismo našem čovjeku t. Dane sa velikim naslovom uz ime mjesta i pošte. Vodicu a iz-pod toga „Istra.“ Mislimo, da tečnijeg slova nemože biti, pa ipak taj je list pošto je prebrodilo liep dio Dalmacije, te iz

Šibenika vraćen nazad, došao je naslovnik deseti dan istom u ruke. Omot tog lista nalazi se u našem uredništvu. Bez komentara!

Primamo iz Ližnjana, da je ono što bijaše u našem listu rečeno o učitelju g. Rejčicu preostrio i podaleko od istine. Taj učitelj da od neko doba nije baš čvrsta zdravlja i ako se to nebi po licu sudilo, a opeta da se nemože reći; da školu zapušta; dne 1. ovog mjeseca da je bio tamo školski nadzornik i tečno pregledao stanje škole pak se je morao osvjedočiti, da nezaostaje za drugimi koje su u jednakih okolnostih.

I to nam je pisano sa strane, koja je za nas posvo vjerodostojna. Biti će dakle prijatelj naših podanici rekli više, nego li je trebalo. Nemožemo nego iskreno požaliti, ako je tako i rado izpravljamo pretjeranu ovu viest. A naše dopisnike opeta upozorujemo na posebiti člančić u danšnjem broju, odnoseći se na takva pitanja.

Objava. Br. 1170/por. od 1904. Naznajući se, da su komisije za procjenu lične dohodarine za kotar „Pula grad“ i „Pula“ okolica sa gradom Rovinjom“ iz naknadnih izbora i imenovanja u smislu §. 189 zakona o običnoj dohodarini od 25. oktobra 1896. d. z. l. br. 220 sada sastavljene ovako: predsjednik: Lach Josip, c. k. financijski savjetnik, podpredsjednik: Pulin Anton, c. k. porezni nadzornik. I. Komisija za procjenu lične dohodarine za kotar: „Pula grad.“ A. Članovi. a) izabrani: 1. Afan do Rivera pl. Josip, c. k. fregatni kapetan u miru. 2. Davidek Fran. c. k. strojevodja u m. 3. Fonda Bartol. zlatar. 4. Negovelič Jerko, c. k. strojevodja u miru i posjednik. 5. Rea Viktor, mehničar. 6. Selenati Enea, trgovac i posjednik. b) imenovani: 1. Benussi Juraj, trgovac jestvinama i posjednik. 2. Donagjo Vjekoslav, c. k. porezni adjunkt. 3. Furlani Fran, c. k. viši geometar i posjednik. 4. Pulin Anton, c. k. por. nadzornik. 5. Rocco Josip, trgovac i posjed. 6. Stihovich Angejo, krojač. B. Z. a m. j. n. i. c. a) izabrani: 1. Dejak Vjekoslav, trgovac i posjed. 2. Geyer Ferdo, graditelj i posjednik. 3. Giorgis Ivan, trgovac jestvina. 4. Ive Ivan, trgovac jestvina. 5. Wassermann Valentin, agent za osjeganje i posjednik. 6. Turina Pnavo, graditelj i posjednik. b) imenovani: 1. Cuzzi Ivan, hotelir i posjednik. 2. Cvek Valentin, c. k. por. oficijal. 3. Fabretto Dinko pok. Ivana, posj. 4. Suppan Hektor, trgovac rukotvorinama. 5. Volpat Josip, stolar i posjed. 6. Dalla Zonca Rikard, c. k. porezni oficijal. II. Komisija za procjenu lične dohodarine za kotar: „Pula okolica sa gradom Rovinjom.“ A. Članovi. a) izabrani: 1. Benussi Ivan, pok. Valerija graditelj i posjed. u Rovinju. 2. Franjin Julio, trgovac i posjednik u Vodjanu. 3. Rocco Angejo pok. Dinka, trgovac u Rovinju. b) imenovani: 1. Bosaz Grgo pok. Antuna, procjenitelj i posjednik u Rovinju. 2. Cvek Valentin, c. k. porezni oficijal u Puli. 3. Rosanda Milho, pok. Nikole procjenitelj i posjednik u Vinkuratu. B. Z. a m. j. n. i. c. a) izabrani: Godiua Aleksandar, trgovac i posjednik u Vodjanu. 2. Rocco Rok pok. Petra, privatnik u Rovinju. 3. Vianelli Gjuro, industrijalat u Rovinju. b) imenovani: Privileggio Felar, trgovac i posjednik u Fazani. 2. Rismondo Josip pok. Andrije, mešetar i posjednik u Rovinju. 3. Wurmbrand Edgard, c. k. porezni adjunkt u Rovinju.

Pišu nam iz Raklja: Nehotice zalutao sam liepom zimskom nedjeljom 23. februara 1904. u naše poznato selo Rakalj. Kad dođem tamo, imam i šta, da čujem.

Razgovarao sam se s ljudima o zloglasnoj leginjo školi, koju misli ovo nesrećito društvo podignuti u selu gdje narod samo hrvatski govori, te tako samo da nam kvare hrvatsku mladež. Znađem dobro, da u ovoj okolici i u samomu Raklju imade poštenih muževa kojima u prstima bje hrvatsko srce, koji neumorno rade proti toj školi, ali bojim se, da će škola, oblasti u ove njihove molbe oglušiti. Idem dalje, da si okriepim umorno udu i svratim se u krmu poznatog Sijora Mirkovića Giovanni delikato Comunale, gončicu talijanske stranke, koji znađe čitali i pisali kao slipec u mrkoj noći i tu počeah dok zvono zazvoni da prisustvuju službi Božjoj i da čujem dopovjed. Al na žalost nijesam čuo propovjedi o sv. vjeri, već samo kako ovdasnji pop kori narod, zašto da radi proti leginjskoj školi, govoreći: Čujte me ljudi! Ne radite proti ovoj školi; vi već sami morate znati, da ako vam lega podigne školu nemoćete imati nikakvog troška; i to bili će vam od velike koristi jer ovdje imadete kamekolom (Kave) u kojem se s klesari

samo talijanski govori, (a naše zagrebcane zaboravio spomenuti jer su Hrvati i kojih je veći dio), a ako vam ona tako zvana (tako spomene više puta) Družba sv. Cirila i Metoda sagradi školu, onda će pasti svi troškovi na vas itd. Ja pak dobro znam da je ovaj vas pop rodom Dalmatinac, te ga pitam čije je mlieke siliao i kako govori. Znađem da on želi, da bi mu poslali drugoga čozota, pa da tako više puta mogu karte prevračati. Al...? Dragi Rakljani ako imadete malo mozga, promislite, te se ne posuite zavuci strauputice od ovakavog popa. (Parce mihi Domine quia dalmata sum), koji vas stavlja na krivi put mjesto na pravi. Pa šta da se nadamo od ovakvog svećenstva. Ne podajte se!

Porečki kotar:

Iz Vabriga, kot. Poreč nam pišu: Zalostnoim srcem primam pero u ruke g. uredniče, da Vam javim barem štopod našim nevoljam, koje moramo podnijeti od strane oblasti u ovom kotaru, jer koji bi htio naše patnje opisati, izšla bi mu prilično velika knjiga. Što nam je najmilije — milije od samoga života — sve-tinje naše — našu milu hrvatsku pjesmu zatire nam sa jedne strane crkva a sa druge strane porečke oblasti. Još od kapetana Lasciaka zabranjeno je u Vabrigi svako pjevanje, dočim u Taru, koje je selo samo pet časaka nad Vabrigom ništa — razlog može svako pogoditi. Kako je do toga došlo? Pred dvima godinama otvorila se ovdje škola družbe sv. Cirila i Metoda, te se mladici naučili nekoje mile naše pjesmice. Sve je bilo veselo — svatko se nasladjivao tim pjevanjem — Vabriga se preporodila. Našemu „delikatu“ bilo to smrtni udarac. Trčim on ovamo onamo dok ne stigne doskora od c. k. oblasti napomenuta zabrana. Posvuda se čulo „il barcarior!“ a nitko im nije ništa učinio, tako su onda i naši zapjevali po koju, ali eto ti do nekoliko dana kot. sluga sa pozivom, da moraju na kot. poglavarstvo. Došli dotični pred mrki pogled porečke oblasti, bez da se iztraživa dali su krivci ili nisu; ala u timnicu pet do šest dana. Tako ide dalje do danas.

Naš puk trpi i ne smije pisnuti, dočim se po sva grla urliče „il barcarior!“ i Rigoletto itd.

Čujte samo ovaj slučaj: Pred Božićem negdje, došlo je pjevuć par naših dječaka kroz selo, a prama njima pjevalo nekoliko talijanaša. Na to došao naš nedjeljni pandur, te slao našu djecu vući za prsa i psovati, dočim je onim drugima dovikao: „Bravo jovanoti samo kurajo.“ Nije se time zadovoljio, nego naše prijauje oblashtima u se pred par dana kod c. k. poglavarstva osuđeni na 12 sata zatvora, bez da ih se ispitilo što je na stvari i dali su krivci. Idite kući i zahvalite mi, što sam Vas tako blago osudio dovikivao im na odlazku odsuditelju na poglavarstvu. To je slučaj iz kojeg se vidi kakva mržnja vlada na naš narod. Imade takvih slučajeva više. Dogodio se već i takav jedan žalostni slučaj, da se sjedi starac pred kućom sa starijom svojom zapjevao, a toga radi morao odsjediti četiri dana u zatvoru.

Mili narode koliko trpis! Tvoji su se djedovi nasladjivali uz tamburu milom slavenskom pjesmom, a ti sine slavnog roda ne sniješ dati oduška tvomu sreću. Uztrpi se narode, doći će vrijeme, da će morati staviti i poštovati tebe i tvoju pjesmu onaj koji te zatire. Vabrijan.

Koparski kotar:

Deputacija iz Buzeta i Roča na c. k. namjestištvu u Trstu. U subotu došli su u Trst načelnici Buzeta i Roča gg. Klarič i Pauletić te obćinski savjetnici iz Buzeta gg. Flego i Zigante, da se pošuže na namjestištvu zbog nezakonitog postupanja zemaljskog odbora u Poreču u poslu cestovnog odbora za buzetški suđbeni kotar, o čemu ćemo izvjestiti obršnrije u drugom broju. Deputaciju predvode je pred dvorskoga savjetnika i podpredsjednika namjestištva g. Schwarz predsjednik političkog društva „Edinost“ razloživ istomu povod dolazka deputacije.

G. Schwarz primio je po svojem običaju prijazno deputaciju, saslušao pozornou pjezinu pritužbu i osvjedočiv se zakonom u ruci, da je postupanje zemaljskoga odbora u Poreču u poslu cestovnog odbora za obćine Buzet i Roč posve nezakonito, obćea deputaciji, da će uznastojati, da se zakonu čim prije zadovolji.

Pošto je pako očekivati, da će zemaljski odbor upotriebiti sve moguće doskočice, da stvar zategne, zeljeti bi bilo,

da e. kr. namjesništvo te doskodiće pred-
retnetne i da nedopusti, da se i nadalje
zakon grubi vriedja. Zemaljski odbor ne-
može naći nigdje oslonu u zakonu od
dne 6. maja 1896., te mu se nesmiije do-
pustiti, da si prisvaja neko pravo, koje
ga absolutno neide.

Voloski kotar:

Errata - Corrige. U posljednjem broju
javili smo o izborih u Moščenicah tako te je
izgledalo kao da je naša hrvatska stranka
dobila drugo i prvo tielo, a talijanski samo
treće. Uzrokom je bilo to, što nam je iz-
krivljen došao brzovaj i tako ga shvatili.
Ovdje ispravljamo onu viest tako, da su
talijanski običnim zamamljivanjem održali
treće i drugo tielo, a naši prvom. O tim iz-
borima u ostalom bavimo se na avodnom
mjestu.

Dobrotvorni koncert u Opatiji.
Dne 7. o. mj. priredjen je u velikoj dvo-
rani hotela „Stefanija“ dobrotvorni koncert
pod pokroviteljstvom velike knezinoje Lu-
ksenburške. Koncertu prisustvovali je šved-
ski kralj Oskar sa pratnjom, velika kne-
zinja Luksenburška te većina gospode gos-
tova, koji se nalaze sada u Opatiji.

Na Voloskom obavilo se je dne 10.
t. mj. blagoslov „Narodnoga doma.“ Obi-
vito ga je Mons. Zamlic u prisutnosti nje-
kih naših. Večer bila je skupna večera po-
glavito članova „Bratimstva“, tamošnja
čitaonice. Sakupilo se jih oko četrdeset
što gospode što gospodja i gospodjica.
Cielu večer prošli su jako veselo, i to ne
prisiljeno veselo nego baš od sreca. Izreklo
se je i liepih zdravica. Izpunilo se izre-
čeno želje! „Narodni dom“ bio jedno od
ogništa narodne hrvatske svjesti!

U Opatiji je već sada (dne 15. ožujka,
više gostova nego li jih bijase lani o Us-
krsu. Za sam Uskrs bit će jih stalno koja
stotina više nego li ikad do sad. Švedsko-
norveški kralj i kraljica nalaze se zado-
voljni. Prošloga tjedna primili su u au-
dienciju obćinskoga načelnika Volosko-
Opatijskoga dra. Stangera, predsjednika
Jecelišne komisije dra. Glaxa, c. kr. ko-
tarskoga poglavara dra. pl. Manussi-a, pa
i župana Veprinačkoga Anzula Šuglića.
Svimi su se jako prijazno razgovarali,
samo s Anzulom jako malo ili ništa. Glasta
se, da će koncem ovoga mjeseca doći
ovamo i rumunjski kraljevski par.

Bilo je i liepih dana, al se ipak
vrieme neće da ustali. Na cestu biva
mnogo blata, premda ju tako često po-
popravljaju i na to mnogo troše, i premda
ju neprestano čiste. Morat će se pobrinuti
za drugo kamenje, kojim se cestu posipa,
ili možda i cementa rabiti. Nješto se mora
učiniti.

Glavna skupština Udruge Sv.
Mihovila u Rubeskih bila je obdržavana
dne 28. februara u kući Josipa Ferlana.
Sakupio se je dosta velik broj članova.
Uzvrđiv predsjednik Vjekoslav Sinčić, da
je dovoljno članova, otvorio je skupštinu,
pozdrazio prisutne, i spomenuo se pokoj-
noga člana Bačića, na što su se prisutni
ustali i uzviknuli „slava“. Tajnik Ignac
Sinčić pročitao je najprije zapisnik glavne
lanske redovite skupštine, pak izvannredne
obdržavane mjeseca augusta p. g., te ko-
načno izvješće o djelovanju udruge u proš-
logu godini 1903. Na ime blagajnika pro-
čitao je izvještaj blagajnički gosp. Kazimir
Jelušić. U ime nadzornoga odbora izvjestio
je član istoga Vjekoslav Spincić. Iztaknuv
da je odbor obdržavao redovito svoje
sjednice, i o njih vodio zapisnike, te da su
računi obnađjeni u redu, a stanovita
svota po pravilih možena u mestnoj hra-
milnici u Ljubljani, predložio je, da se od-
borovo djelovanje odobri, da mu se dade
absolutorij i izreče zahvalu za njegovu
djelovanje. Taj predlog je skupština pri-
hvatila.

Poslo je odbor ostavio njeka pitanja
neriešena, i želio da jih skupština rieši,
to jih je u istinu i riešila.

Glede znakova, koje je odbor za čla-
nove nabavio, skupština se je pozvala na
odluku stvorenu lani na glavnoj skupštini,
da imade svaki član nabaviti družbeni
znak svojim novcem, odnosno da ga plate
oni koji su ga već kod odbora uzeli.

Obzirom na one članove koji su za-
stali sa uplatom članarine, a bili su po-
zvani da ju plate, odlučilo se je, da se jih
još jednom pozove, i da njim se dade rok
od mjesec dana za uplatu. Ako u to doba
neplate, ima jih se smatrati kao da su iz
družtva izstupili.

Obzirom na jednoga bolesnoga člana,
koji neće da se dade obaći od Jecelnika
Udruge, a komu je blagajnik dao stanovitu
svotu kao bolestnomu, odlučilo se je da
se odobri što mu se je platilo, al da mu
se unapried nejma dati ništa, dok se ne-

daće obaći od Jecelnika Udruge. Blagajniku
odlučuje se odstete za prošlo vrieme 15 K,
a tajniku 5 K mjesечно unapried.

Za predsjednika bio je izabran po-
novno Vjekoslav Sinčić, za tajnika Mate
Maver, za blagajnika ponovno Josip Fer-
lan, za ostale odbornike Andre Rubeca i
Frane Dukić.

U nadzorni odbor bili su izabrani:
Vjekoslav Spincić, Ignjat Sinčić i Josip
Milih.

Osobitu hvalu izrekli su članovi gosp.
Kazimir Jelušiću, obćinskomu glavaru,
koji prem nečlan, išao je na ruku odboru
i skupštini, kojoj je cielov prisustvoval.
I večer poslie skupštine probavio je za-
jedno sa svojom gospodjom i Franom
Dukićem u krugu članova Udruge. Zelimo
da družtvo i nadalje liepo napreduje, da
se članovi međusobom obrazujuju, i pod-
pomažu u slučajevih bolesti i smrti.

Kotarska Gospodarska Zadruga
Volosko-Opatija imala je svoju redovitu
16. glavnu skupštinu u Moščenicah dne 6.
t. mj. u 8 sati u jutro u dvorani gostione
„Veleit.“ Članova je bilo nesto preko
stotina, a došlo je i nečlanova. Predsjed-
nik g. V. Tomićić pozdravi sve, a
među inimi poimence zastupnika g. prof.
Spincića i g. učitelja Ryslavog, e
spomene preminule članove i izrazi svoje
veselje na novom prisutu članova. Tajnik
dr. M. Trinajstić pročitao svoje iz-
vješće, iz kojega razabramo kako zadruga
sve liepše razvija svoju djelatnost u svih
granah, kojimi se naš poljodjelac u ovom
kolaru bavi. Novih članova pristupilo je
u minulog godini 31, tako, da jih zadruga
sada broji 172. Skupština primi to iz-
vješće na znanje.

Za njim pročitao blagajnik g. V. Ma-
vričić obračun za godinu 1903., koj se
zaključuje sa K 5332-12 prihoda i K 5261-64
razhoda. Dr. M. Trinajstić razjasni
točku po točku i skupština odobri tih ob-
račun god. 1903, koji poručav za god.
1904. Na to isti proćbi, da je ministar-
stvo povrtilo natrag pravila družtva za
osiguranje stoke pozivom, da se uvedu
neke preinake. Zaključite, da će se osigu-
ranje ograničiti na sama goveda i podi-
li se predsjednistvu nalog, neka promieni
pravila prema zahtjevom c. kr. ministar-
stva i neka je opet podnese na potvrdu.

U 10^{1/2} predsjednik prekine sjednicu,
da mogu članovi na misu. Povrativ se u
dvoranu u 11^{1/2}, podieli rieč gosp. učitelju
Ryslavom, da drži praktično pre-
davanje o pčelarstvu. Predavao je veoma
zanimivo, te su ga svi prisutni pozorno
pratili i na koncu mu na usta g. pred-
sjednika liepo zahvalili.

Za tim zamoli rieč gosp. zastupnik
Spincić, da se zahvali na pozdravu.
Govorio je liepo, kako to on znade izliču
važnost zadruga za naš napredak. Njegove
zaključne rieči popratilo prisutni sa
gromkim: živio!

Podpredsjednik Fran Škalamera
predlaže, da bi se imalo kroz godinu dr-
držati više puta izvannrednih glavnih sku-
pština i sastanaka. Primljen je jednoglasno
taj predlog.

Isto tako bude primljen jednoglasno
obrazloženi predlog dra. M. Trinajstića,
da se podnese ministru predsjedniku, mi-
nistru trgovine i ministru poljodjelstva
predstavku, da se u ugovoru sa Italijom
udari opet prijašnja carina od 20 for-
na vino.

Na koncu bude ždriehom podieljeno
20 noževa za cjepljenje loza, više poučnih
knjiga gospodarskih i dvie nove kočnice.

Bile su dvie ure poslie podne kad je
predsjednik zaključio skupštinu.

Iz Moščenica nam javljaju članom
14. t. m., da tamo i u Berseču vladu ve-
liko ogorčenje radi postupka izborne
komisije i radi držanja odaslanika c. kr.
političke oblasti. Ljudi nisu još toga
vidili. Njim nikako neide u glavu, kako
se može odbijati javno, i na oči c. kr.
komisara, najbolje posjednike i čestite
muzeve, a pripustati k izboru druge koji
neznaju ništa. Nemogu pojmiti mnogo toga,
jer njim je novo, neobično, nečuveno,
protuzakonito, gadno. Nisu ni neće zabo-
raviti, da je obćinski glavar, stari Deško-
vić, imenovan u izbornu komisiju jednoga
Andra Valčića Lučića, za da pomogne
glavaru u nezakonitom postupku. Nisu
zaboravili nit neće zaboraviti, da je gla-
var stari Dešković potjerao iz izbornih
prostora našega vriednoga muža Jurja
Barkovića, i da je htjeo protjerati i jed-
noga drugoga domaćina, a jedan član ko-
misije se derao, nek ga žandar odvuku.
Mi se samo možemo tješiti s onom na-
som hrvatskom poslovicom „Svaka sija
do vremena“ i s drugom: „Sve što vješe-
tate, sve to više skaće“.

Lošinjški kotar:

Nadvojvoda Karlo-Stjepan u Ve-
lem Selu. Posljednje doba pisalo se je
toliko, da je prejasni nadvojvoda Karlo
Stjepan razprodao sve svoje što je imao
u naših krajevih i da se amo neće više
vratiti. Njegov dolazak amo u Pulu loy-
dovim parobrodom „Graf Wurmbrod“
dne 25. februara te odlazak put Velog Sela,
gdje se je nastanio sa prejasnom supru-
gom nadvojvokinjom Marijom Terezijom
i sa svojom dječicom, dokazuje najbolje,
kako bijahu svi oni glasovi novinarske iz-
mišljotine.

Prejasni nadvojvoda nastanio se u
svojem krasnom dvorcu „Podjavori“, gdje
kani sa obitelji ostati više mjeseci, i gdje
ga susreta naše pučanstvo iskrenim po-
čitanjem.

Nerezine. Ugledni g. urednici! U
vašem cijenjenom listu od 25./II. broj 8.
pročitah dopis iz Nerezina, kojega, kao
Hrvat, ne mogu mukom mimoići, zato
molim vas g. urednice da mi ustupite
malo prostora, eđa razbistrim nekoje stvari
bez srda i bez mržnje. Što se tiče
obćinske uprave u Osoru o toj se uprav-
ne ću da bavim, jer po kalupu dopisa iz-
gleda točnost sakupljenih podataka gosp.
dopisnika, koji rek bi, da drži redoviti
zapisnik, a u tom mu čast i priznanje.
U istom je rečeno da nekoji Hrvati skla-
paju prijateljstvo (?) sa učiteljem Tonelli.
Molim gosp. dopisnika da naznači imena
tih Hrvata, a neka se nekrije pod tuđom
širmom, pak ćemo se onda viditi na me-
zevu! Tko je vedra i počena čela nema
se sakrivati. Glede P. O. Benvenuta Rode
nije istina da je on došao amo da na-
rudi mir, već da sa svakim živi u miru i
prijateljstvu, kako kršćanska ljubav iziskuje
o kojoj, rek bi, da dopisnik neima pojma.
Istina da je on talijanaš po ćustvu, jer
mu je materinski jezik talijanski, ali do
sada pokazao se je pravednim prama Hr-
vatima, zato mu se i nema što prigovo-
riti. Istina, kako kaže dopisnik, da je pri-
čestio latinski, ali to se je zbilio kroz misu
latinsku, a neka znade da se ne može,
polak Sinoda dieznakov, mješati u sv.
mi. pučki jezik sa liturgičnim, jer pričest
sadržava u misi jednu istu žrtvu, tako da
crkva želi da se vjernici pričestuju sa
mismikom i posanu dionici posvetilišta.
Izvan mise može se, rabeć rimsko-hrvat-
ski obrednik, kako se je zbilja do sada
pričestivalo i pričestuje se. Nije pravo
što dopisnik kaže, da na Božić i Stjepanju
O. Rode nije dopustio, da se pjevaju pri-
godne pjesme. Neka popita malo bolje
pjevače, a ne črkanje Nerezinskih babica
pak će se uvjeriti protivno. Na Stjepanju
poslie Epistole molio je pjevače da pre-
kinu hrvatsku pjesmu, ter da prosieđe
poslie „Svet“ jer je bila duga, a ne da
je zahranio, kako trdi dopisnik. Glede
„Pridi duše Spasitelju“ neznajuć u kojem
jeziku da pjeva upita pjevače, buduće no-
vajlija, u kojem jeziku se obično pjevalo.
Oni mu odgovoriše u latinskom i tako se
doista i pjevalo. —

Izpuštamo ostalo, jer je dopisnik malo
preostar a odgovornost za onu liturgičnu
nauku prepuštamo njemu, jer nam nije
bistro zašto se i tekom sv. mise nebi
čovjek mogao pričestiti uz hrvatski jezik,
kad je taj običajan u crkvi.

Trst.

Stopedesetgodinštica c. k. trgo-
vničke i naučičke akademije u Trstu.
Ravnateljstvo c. kr. trgovacko-naučičke
akademije u Trstu razposlalo je pozive na
proslavu stopedesetgodinšnice obstanka toga
koli korisnoga zavoda za trgovinu i po-
merstvo na našem jugu.

Proslava vršiti će se dne 12, 13. i
14. maja o. g.

Dne 12. maja biti će po običajnoj
službi božjoj u dvorani zavoda akademička
proslava, koja će sastojati iz pozdravnog
govora ravnatelja, iz povjestno-apologe-
ličnog govora jednog profesora, iz neko-
liki znanstvenih primjera učinikah, de-
klamacije itd. Nakon proslave slediti će
gostba za učiteljsko osoblje a za djake
priredi se dvodnevni izlet.

Da se ovjekovječi taj događaj izdati
će naučički odno svoje povjestne uspomenne,
kojina će biti dodati imenik bivših djaka,
koji su se bilo čim odlikovali u socijal-
nom životu. Osim toga ustanoviti će se
narod astronomičko-naučički i fizikalni ka-
binel-muzej upotrebiti za to sva nau-
kovna sredstva, koja su u porabi od usta-
novljenja toga zavoda.

„Otročja igra.“ Tršćanski „otroci“
izvjesili su, kako čitamo u tamošnjih li-
stovih, ovih dana veliku talijansku tro-
bojnicu na krovu jednoga svratišta. Mjestno
redarstvo skinulo je zastavu i trazi sada

marljivo „otroke“, koji se zabavljaju ta-
kvimi igrama.

Razne primorske viesti.

Služba cestovnog majstora. Za
primorje razpisano je jedno mjesto ces-
tovnoga majstora (u razredu sluga). Pred-
nost imadu izsluzeni podčastnici. Mohitelji
valja da su, ako je moguće, izučeni zi-
dari, tesari ili klesari, vješti njemačkomu,
talijanskomu i jednom od slavenskih je-
zika. Moraju biti posve vješti čitanju i
računanju, te takodjer tehničkomu risanju,
koliko je to potrebno za građevni obrt i
za upravu manjih gradnja. Molbe valja
predložiti do 31. marca o. g. c. kr. na-
mjesničtvu u Trst.

Nevo mjesto za „talijanska“ ma-
ličice. Zemaljski odbor u Poreču razpi-
sanje u talijanskih novinah natječaj na mjesto
zemaljskog računarskog vježbenika. Mohi-
telji valja, da dokažu, da su austrijski
padanici, da su posve zdravi, da nisu
prekoracili 25. godinu, da poznaju te-
meljito talijanski jezik, da su do-
broga ponašanja i da su dobrim uspje-
hom svršili jednu središuju školu. Prvu
godinu dobiti će vježbenik pripomoć od
600 kruna. Nakon jednogodišnje vježbe i
nakon položenog izpita iz računovodstva,
dobivati će godišnju podporu od 800 K,
koja će moći biti povisena postupice na
1200 kruna.

Molbe, podkriepjene dokazi gore spo-
menutimi i o poznavanju drugih jezika,
valja predložiti zemaljskomu odboru u
Poreču do 31. marca 1904.

Sl. zemaljski odbor u Poreču netraži
dakle ni u ovom slučaju poznavanja je-
zika većine pučanstva Istre.

Hrvati i Slovenci Istre, ublijehite i
ovu na rovaš zem. odbora.

Za dobavu vode u Istru. Zemaljski
odbor u Poreču zaključio je, saslatav iz-
vještaj prisjednika Tomasi-a o konferen-
ciji, obdržavanoj kod ministarstva poljo-
djelstva u Beču radi dobave vode u Istri,
da se ima proučiti to pitanje te izraditi
podpunu osnovu za dobavu vode u
dolnjem dielu Istre između Lima i
Raše, u Labinskom kotaru i na kvar-
nerskih otocih. Osim toga je opunovlasti-
tavnateljstvo zemaljskog gospodarskog po-
kušališta, da nabavi sve potrebite pred-
mete za mikroskopički laboratorij, gdje će
se praviti bakteriološki pokusi sa pitkom
vodom; ujedno je naloženo istomu za-
vodu, da kemički izpita vodu iz jezera
Vranskog.

Zemaljski odbor zajamčio je: obćini
Izula podporu od 700 K za vodnjak u
Malio i 500 kruna za vodnjak u Kostah;
obćini Dobrinj podporu od 500 K za gra-
dnju vodovoda; obćini Labin podporu
od 1500 kruna za gradnju bunara u
Rabcu i podporu od 2000 K za gradnju
bunara u Vlahovom; obćini Grožnjan po-
poru od 3500 K za gradnju obćinskog
bunara na trgu Belvedere; obćini Moto-
vnu podporu od 1000 K za dobavu vode
iz vrela „Zudeka“; obćini Pazin podporu
od 2000 K za gradnju obćinskih bunara
u Kukurinih i Mantovanih i to za svakog
1000 K.

Razne viesti.

Stopedesetgodinštica slovenskoga ju-
naka i učenjaka baruna Jurja Vege. Dne
23. o. mj. navršiti će se 150 godina od
poroda glasevitoga slovenskoga junaka i
učenjaka, koji je kasnije postao barunom.
Rodio se je od priprostih roditelja u selu
Zagorica u Kranjskoj. Svojimi matem-
atičkim radnjami stekao si je sjajno ime
po cielom svijetu. Na uspomenu toga gla-
sovitoga učenjaka postaviti će mu njegovi
sovratelji u Ljubljani dostojan spomenik
a na njegovoj rodnoj kući spomen ploču.
U tu svrhu sastao se je „Sredinšnji odbor
za Vegov spomenik“ u Ljubljani, koji
prima milodare.

Nervoznost u djece. Zlo našega
vremena, nervoznost, počima, kako se to
obćenito priznaje, neriedko već u djetinjoti
dobi. Razlog leži najviše u tom, što se dječi
bezsmisleno davaju alkoholička i žirve uz-
budjućea pića, kao pivo, vino, kava. Ne-
davno je neki glasoviti učenjak opetovano
naglasio, da se ovakva pića nesmiije da-
vati dječi izpod 14 godina na nikatav na-
čin. Za znanu kavu pokazala se je Ka-
threiner-Kneippova sladna kava svagdje
kao najbolja naknada. Ojačano zdravlje i
cvatni izgled djece nagradjuje maleni trud
zasebne priprave.

Zdravstvene vesti.

Najvažniji lijek za uspostavu poremćenog zdravlja jest svakako prokušana liekovita rudna voda, a najvažnije sredstvo za uzdržavanje istoga jest dobra stolna kislica.

Ova oba svojstva ujedinjena posjeduje „Apatovačka rudna i liekovita voda“, koja je odpisom k. zemaljske vlade kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, jedino liekovitom rudnicom u Hrvaskoj proglašena.

Ova izvrstna veliku količinu ugljične kiseline sadržavajuća rudnica čini sve ostale uvožene rudnice suvišnima, a njezina liekovitost nadmašta je najpoznatije rudne vode.

Komu je drago, njegovo zdravlje, taj čini u vlastitom interesu ako pije ovu domaću dobru i zdravu vodu, a da ne rabi manje ili jednakovredne tuđinske rudnice, šaljuć svoj novac u tuđinstvo, mjesto da ga namjeni domovini svojoj.

Tko dakle na budi kakovoj unutarnjoj bolesti želudca, jetara, pluća, raznih katarata, hemeroida, kamena, mjehura, bubrega ili spolnih organa boluje, taj neka upita svoga liečnika, te neka potpunim pouzdanjem uzima „Apatovačku stolu i liekovitu rudnicu“, jer ova nadmašene uspjele pokazuje.

Zakupničvo vreća Apatovačke kiseline u Zagrebu, daje najpripravnije svaku želenu pošlbu obavješt.

Razni prinosi.

- Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave: Gospodjica Darinka Scultari, učiteljica u Lun-Navolja, K 35, sabраниh pristoličenju mnogopostovanog Don Antuna Zica u Lunu.
- Fr. Grunt iz Motovunskih Novaki, K 22, sabраниh kod pira Marka Selar sa gđjom Marijom Basanese.
- Pop V. Premuda, kateketa u Lošnju, K 7, sabраниh 7. prosinca prošle godine. Ukupno danas K 724 U broju 10. ove god. izkazano 96450 Sveukupno K 97174

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca prosinca 1903.

- G. dr. Vinković u Karlovcu na svatovima Marka Krapeca sa Viktorijom ud. Maretić od Petra Katića sabраниh K 720
- G. dr. M. Trinajstić izručio na predlog Petra Marinčela u Dražici kod Josipa Marčelje prigodom izbora ravnateljstva potroš. društva sabраниh 2041
- G. dr. Vinković od gđjice Adele Šimečki u Karlovcu prigodom proslave imendanana g. M. Saška sabраниh 8—
- Uprava „Edinost“ 13400
- Podružnica Sv. Ivan kod Buzeta 3480
- G. dr. Vinković u Karlovcu sabраниh 472
- G. Josip Širočić pripravnik IV. tečaja u Kopru u imesvih hrv. i sl. pripravnika c. kr. učiteljstva u Kopru kao ostatak svote sabrane za viencu prigodom smrti svoga ravnatelja Iv. Markelja 760
- Gosp. Ivan Nežić u veselu družbu u Livadama dne 17./10. 1903. sabраниh 328
- G. dr. Frane Mandić za Božić i „dobru ruku“ 20—
- Uredništvo „Podravec“ u Virju 20—
- Uredništvo „Svjeta“ u Karlovcu kao čisti prihod koncerta „Mladosti“ klub svecučilist. gradjana 14255
- Krapinska štediona u ime podpore u smislu zaklj. glavne skupštine 50—
- G. prof. Spinić za „dobru ruku“ 50—
- G. prof. Mandić izručio od gđje Stanić i gđjice Anke Kundić na Božić sakupljenih 6—
- G. dr. D. Trinajstić u ime „dobre ruke“ 10—
- G. prof. Mandić za oprosti od čestitanja i „dobru ruku“ 2—
- G. dr. Gj. Červar Pazin u istu svrhu 2—
- G. dr. S. Kurelić Pazin u istu svrhu 5—
- G. dr. Iv. Pošćić Volosko u istu svrhu 5—
- G. Lacko Križ Pula u istu svrhu 5—

- G. dr. Andrija Stanger i gđja suprua u istu svrhu 10—
  - Gosp. dr. Mate Trinajstić u istu svrhu 10—
  - Ferdo Herdy župeopravitelj u Sv. Lovreću kao božićni dar 13—
  - G. Soldatić Blaž župnik u Lubenicah na Cresu uz poklik: „tužni mi!“ sabраниh 5—
  - Hrv. predujmovna činovnička zadruga u Varaždinu „Novi list“ ostatak sakupljenih prinosa u g. 1903. 139798
  - Podružnica u Dubrovniku 24570
  - Prva hrv. štediona u Zagrebu darovala do 30./8. 1902. (sa kamati naraslimi do onog dana) odnosno primila za družbu 271950
  - Ista dne 16./XII. 1902. darovala daljnjih 100—
  - Kamati na taj novac od 1./VII. do 31./II. 1903. 4910
- Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu Gospodarske zadruge u Kastvu,

koja će se obdržavati u nedjelju dne 20. marča 1904. u 9 sati u jutro u Kastvgradu u prostorijah „Narodnog Doma“ sa sljedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj revizionalnog odbora.
5. Izbor jednog člana zadrudnog odbora.
6. Izdriehanje gospodarskog orudja.
7. Različiti predlozi.

Gospodarska zadruga Kastav, 12. marča 1904.

Podpredsjednik: K. Jelušić.

Vabilo

na X. redni letni obćni zbor

Podgradske hranilnice in posujilnice

ki bude u četrek, dne 24. marča 1904.

ob 9 uri dopoldne u zadrudni pisarni v Podgradu uz sledeći dnevni red:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potvrjenje letnega računa za l. 1903.
4. Določitev odškodnin in daril v zmlstu § 20. zadrudnih pravil.
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razodstva.
6. Eventuelni predlogi.

Podgrad, dne 10. marča 1904.

Starešinstvo.

Opazka. Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopano v zmlstu § 49. zadrudnih pravil zakonito število zadrudnikov, obdržaval se bude drugi obćni zbor v istem kraju, z istim dnevnim redom, isti dan ob 10 uri dopoldne, kateri sme bezpogojno sklepati.

Vepriračko društvo za štednju i zajmове

registrana zadruga na ograničeno jamčenje, pozivlje u smislu § 35. zadrudnog ugovora zadrugare i prijatelje na

na prvu redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati na cvjetnu nedjelju dne 27. marča 1904.

na 5 sati poslie podne u društenim prostorijama na Vepriřcu uz sljedeći dnevni red:

1. Obračun za prvu upravnu godinu i razprava o njem.
2. Izbor upravnog odbora (5 članova).
3. Izbor nadzorničtva (3 člana).
4. Razgovor o „zadrudnom ugovoru“ i o svrsi društva.
5. Možebitni predlozi.

Društvene račune može svaki zadrugar pregledati kod upravitelja od 19.—27. ovog mjeseca.

Vepriřac, dne 14. marča 1904.

Za upravni odbor:

Upravitelj: Anton Eller. Blagajnik: Ivan Blagar.

Iznajmljuje se jedna soba sa pokućtvom ulica Epolo, 30, I. kat.

Br. 939.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto prvog obćinskog liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gratišće i Pićan. Tu plaću i paušal vući će liečnik iz obćinske blagajne u mjesečnim antecipatnim obrocima.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne obćinske bolesnike i kao zdravstveni referent voditi obćinsko zdravstveno uređovanje.

Za pohode bolesnih siromaha izvan Pazina i za druga osobita poslanstva nadoknađivati će mu obćina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine a zatim će ostati valjana samo od godine do godine sve dotle dok se jedna ili druga stranka neodreće tri mjeseca unapried.

Molbe, obložene diplomom sveoćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno s talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo i drugim eventualnim dokaznicama, imaju biti podnešene podpisanom do 31. (t. j. do konca) tog mjeseca.

Glavarstvo obćine.

Pazin, 11. marča 1904.

Obćinski glavar: Dr. Kvarlić.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duhana i tapacira soba papirom.

Raduje čini najvećom tačnošću i trajnošću, polak onih u velikim gradovima. Drži zalihu najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i nacarta dobavljenih iz Češke.

Drži jošve veoma fini album uzoraka u bojana za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izrađuje uz najpogodnije cijene.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričke-selkanske

STOLARSKÉ ZADRUGE

(prije Antua Čeraić)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkva Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izrađuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splita i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i katanje po kostih, noguh i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One nedostizivo spasnosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste kri i crjeva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno protiv hrupavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo protiv matericni i matericu, pa zato nesmjiju manjkati u nijednoj gradskoj ili seljačkoj kući. Dobiva se samo u Gradska ljekarna, Zagreb. Sloga se neka točno naručiti pod naslovom: Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili pouzecem. — Manje od jednog tuceta (12 botica) se ne šalje. — Cijena je sljedeća i to franco na svaku poštu: 1 tucet (12 bot.) 4 K, 2 tuceta (24 bot.) 8 K, 3 tuceta (36 bot.) 11 K, 4 tuceta (48 bot.) 1460 K, 5 tuceta (60 bot.) 17 K. — Posljednjom listučin i listna priznanica da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg. koji su sa osobitim uspjehom upotrebljavali Kapljice sv. Marka te podpunoma održavše: Iv. Bardinčić, učitelj; Janko Kešelj, kr. nadlogar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, silica; Jože Seljančić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

SUMPOR ALBANI

Nenadkriljiva čistoća i finoća. — Najbolji lijek, od najveće koristi i neobhodno nužne ekonomije da prepriče bolesti na trsu. Svagdje rado rabljen od umnih i praktičnih vinogradara.

Najvažnija Gospodarska družtva i Seoske blagajne daju mu i ove godine prednost pred svakim drugim sumporom.

NB. Za jamstvo njegove nepatvorenosti, čistoće i finoće, svaka vreća ima olovo sa otiskom kr. poljođelskog kemičkog laboratorija u Pesaru, pod čijom kontrolom biva obavljena analiza. Upozoruju se s toga kupci, dane primaju kao pravi sumpor onaj sadržan u vrećama, koje nebi imale takovo olovo sa otisnutim inticijalima R. I. C. A.

Izravna uvozna ovlaštena tvrdka

P. Rocco & Nipoti

u Trstu sa skladištem u Rovinju.

Listiće za korizmennu izpovied ili pričesti izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 70 h. 100 komada.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

**Ravnateljstvo
kupališta Krapinske Toplice
(Hrvatska)**

objavlja da se njen kupališni liečnik dr. Ed. Mai od 17. do uključivo 22. marča nalazi u Trstu, te se može s njim govoriti svaki dan u svratištu "Volpich" od 11—12 sati pred podne.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrđka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku
MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na
Ivana Novaka u Pazinu,

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati
cjenik i raztumačiti Vam konstrukciju i savršeno
funkcioniranje stroja.

Sa veštovanjem
Ivan Novak.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrugnih dijelova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznosa od 400 K uz odkaz od 8 dana, iznosa od 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložnja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim júlja i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lijevo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli.

- preporuča:
- 1. Tiskanice za občine.**
    1. Skrižaljka o izkazu epidemije.
    2. Svjedodžba za oprost od prisutne službe.
    3. „Omni-bus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu).
    4. Izkaz i svjedodžba za djake.
    5. Ista u talijanskom jeziku.
    6. Molba za oprost od prisutne službe.
    7. Ista sa svjedodžbama.
    8. Inventar aktivni glava ili ulozi.
    9. Inventar pasivni glava (ulozi).
    10. Inventar mobilni glava ili ulozi.
    11. Izkaz odgođbenih troškova.
    12. Stanje ukamaćenih glavnica.
    13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojništva (glava ili ulozi).
    14. Izkaz i svjedodžba za djake i molitelje.
    15. Popis izbornika (glava ili ulozi).
    16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za obdinske izbore.
    17. Dnevnik dohodaka i troškova.
    18. Glavna knjiga.
    19. Pomoćni dnevnik.
    20. Zapisnik podnesaka (glava ili ulozi).
    21. Proračun, glava.
    22. Proračun, ulozi.
    23. Zaključni račun, glava.
    24. Zaključni račun, ulozi.
    25. Zapisnik o razgledu mrtvaca.
    26. Ogledni listić o umrlim.
    27. Obiteljsko-obavještna skrižaljka.
    28. Skrižaljka o cieni govedje krme.
    29. Zapisnik kaznenih prestupaka.
    30. Prilog znklj. računa (glava ili ulozi).
    31. Izkaz nadnica.
    32. Zapisnik soli.
    33. Prijavni i pregledni list za oprost poraza kod pečenja rakije za svoju porabu.
    34. Obdinska svjedodžba za bolnice.
    35. Knjižice sa kuponima za doznacnu soli.
  - 2. Crkvene tiskanice.**
    1. Fides Nativitatis et Baptismi.
    2. Fides Mortis.
    3. Fides Matrimonii.
    4. Testimonium status liberi.
    5. Testimonium denunt. matrimonii.
    6. Nota pro institutendis denunciatis.
    7. Izvatar (glava ili ulozi).
    8. Račun (2 arka).
    9. Izvadak računa.
    10. Izkaz glavnica (glava ili ulozi).
    11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupina.
    12. Izkaz uplaćenih i znostalih parobnih tražova.
    13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili ulozi).
    14. Izkaz povećanja ili smanjenja imetka.
    15. Status animarum.
    16. Liber baptizatorum.
    17. Liber defunctorum.
    18. Liber matrimoniorum.
    19. Liber confirmatorum.
    20. Namira vrlu kamata obligacija.
    21. Zapisnik podnesaka.
    22. Obiteljsko-obavještna skrižaljka.
  - 3. Tiskanice za škole.**
    1. Ljepopisnice.
    2. Zadrčnice.
    3. Risanke.
    4. Satnice.
    5. Molba za oprost od školarije.
    6. Pregled mjesecnih školskih znostataka.
    7. Razrednica.
    8. Tjednik.
    9. Glavni imenik.
    10. Matice.
    11. Imenik ili inventar.
    12. Popis školske knjižnice.
    13. Izkaz izostataka.
    14. Zapisnik podnesaka.
    15. Školske viesti.
    16. Svjedodžba.
    17. Odpušnica.
    18. Odlaznica.
    19. Imenik po alfabetu; dalje slijedeće po zakonu 31.7. 1895. za Istru, i to slijedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 5. 25. F k § 6. 26. G. k § 7. 27. H k § 8. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.
  - 4. Tiskanice za društva za štednju i zajmове te štedionice.**
    1. Doznacnice.
    2. Zadrugne knjižice.
    3. Štedioničke (uložne) knjižice.
    4. Zaduznice.
    5. Molba za zajam.
    6. Dnevnik blagajne.
    7. Knjiga dužnika.
    8. Knjiga članova.
    9. Knjiga zadrugnih dijelova.
    10. Knjiga uložaka za Rajčisenovce.
    11. Knjiga uložaka za obične štedionice.
    12. Doznaka za primitak.
    13. Doznaka za izdatak.
  - 5. Tiskanice za gospod. društva.**
    1. Dnevnik blagajne.
    2. Knjiga vjerovnika i dužnika.
    3. Knjiga za skontro robe.
    4. Knjiga pričuđna.
    5. Zadrugne knjižice.
  - 6. Tiskanice za pravne poslove.**
    1. Tužba.
    2. Napis (rubrum) k tužbi.
    3. Punomoć.
    4. Predlog zapljene.
    5. Napis k predlogu zapljene.
    6. Kupoprodajne pogodbe.
    7. Zaduznice za obću porabu.
  - 7. Razne knjige.**
    1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegsmarine.“
    2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marje Teresije“ u Antilu, Kubu itd.“
    3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I.“ u Kretu.“
    4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspera“ u Kinu.“
    5. Knjižica: „O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubša.“

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4.90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefa sa zlatom, vošćenim cviccem itd.	kg. po K 8.—	Vošćeni ovitki, bijeli i bojadisani	kg. po K 4.90
Iste ukrašene s odjeljivim cvicicima	6.—	Isti okrašeni s cvicelom i zlatom	8.—
Tamjan lagrima, najfiniji	2.40	Sviećice za božično drvo u 6 bojah	4.20
grani	1.20	Vošćene svieće tarče, I. austr. sastav	3.—
Svieće za pogrebu po vrlo niskoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamila sa 2000 kruna.		Svieće i tarče, I. talijanski sastav	2.40
Gersheimovi stonji (dijeli) i stakla za vječnu luč. — Isto tako meć pilomaz (stolni) i navadni, uz vrlo niske cieni.		Vošćeno platno za oltare, meter	2.—

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. obćinstvu najpoznatije,
J. KOPAČ, vošćarica u Gorolu.

Sve strojeve za —————
poljodjelstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, hidrauličke stiskalnice za vino, novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svjetiljke na acetilnu za hvatanje letećih zareznika (insekta), sisaljke za vino, cieni za vino, konobarsko oruđje, također i sve druge gospodarske strojeve kao trieuve, vitle, mlatilnice i. t. d. . . . . šalje uz najjeftinije tvorničke cieni . . . . .

I. G. HELLER,
Beč, Praterstrasse 49.
Katalozi bađava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom radnicem čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije
već je i najkorisnija i najglasovitija
liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena u djetelje na-
ladakrivno kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih tistara,
oštice, usjebura, kamenca, hemeroida (zliste žile), narkotikih
i raznih jetara, zgaravice i raznih ženskih bolesti

Odklikovana sa 13 zlatnih
i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama minerala, restoracijama i u . . . . .

RODOLJUBI!
kupujte samo Cirilo - Metodijske žigice!

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za mornare c. i kr. ratne mornarice i estale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapetan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Malinca i vojničkog biskupa Bielopotocky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osime gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarije.

Preporuča dalje zalihu papira koji konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adrese karte, rasporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.